

УДК 343.24:340:132(477)

СУЧАСНИЙ СТАН СПІВВІДНОШЕННЯ РЕАЛЬНОГО ТА УМОВНОГО ПОКАРАНЬ¹ В УКРАЇНІ (ЗА ДАНИМИ СУДОВОЇ СТАТИСТИКИ)²

Р. Ш. Бабанли

*кандидат юридичних наук,
заступник керівника апарату
Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ —
начальник науково-експертного управління*

Згідно зі ст. 75 КК якщо суд, крім випадків засудження за корупційний злочин, при призначенні покарання у виді виправних робіт, службового обмеження для військовослужбовців, обмеження волі, а також позбавлення волі на строк не більше п'яти років, враховуючи тяжкість злочину, особу винного та інші обставини справи, дійде висновку про можливість виправлення засудженого без відбування покарання, він може прийняти рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням. З огляду на відсутність чітких законодавчих критеріїв цього виду звільнення від відбування покарання, науковий та практичний інтерес становить не лише питання обґрунтованості застосування ст. 75 КК у конкретному кримінальному провадженні, а й питання загального стану призначення так званого «умовного» покарання за певний період часу, оскільки такий аналіз дасть підстави

---

¹ Під умовним покаранням у цій статті йдеться про покарання, від відбування якого особа звільнялась на підставі ст. 75 Кримінального кодексу України.

² Для проведення відповідного аналізу взято дані судової статистики за 2015 рік зі Звіту про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://court.gov.ua/sudova_statystyka/Zvit_1_pivrihha2015.

визначити співвідношення реального та умовного засуджень за вчинені злочини.

Одержані на підставі такого аналізу висновки можуть мати як кримінально-правове, так і значне кримінологічне значення в аспекті визначення ролі реального та умовного покарання у протидії злочинності.

Різним аспектам застосування ст. 75 КК, якою визначено підстави та порядок звільнення особи від відбування покарання з випробуванням, приділяється істотна увага у науці кримінального права. Цим питанням, поряд із іншими видами звільнення від покарання та його відбування, присвячено дисертаційне дослідження Є. О. Письменського, а також праці інших вітчизняних вчених: О. П. Гороха, О. М. Дудорова, А. О. Клевцова, О. О. Книженка, О. М. Костенка, В. А. Ломако, В. О. Навроцького, Є. Назимка, В. В. Скибицького, В. Філонова, М. І. Хавронюка, Д. С. Шияна, Ю. Фідрю та ін. Детального аналізу також потребують емпіричні дані, які характеризують особливості застосування цього правового механізму на сучасному етапі розвитку правової системи. Враховуючи наведене, в межах цієї статті, на підставі офіційних даних судової статистики пропонується дослідити співвідношення питомої ваги кількості осіб, які звільнялись від відбування покарання, до загальної кількості осіб, яких засуджували за вчинення злочинів.

Насамперед вважаємо за доцільне навести статистичні дані, які відображають співвідношення кількості умовно засуджених осіб до загальної кількості засуджених осіб залежно від ступеня тяжкості злочинів відповідно до класифікації злочинів, передбаченої ст. 12 КК.

2015 рік (за вироками, що набрали законної сили)

Класифікація злочинів за ступенем тяжкості	Кількість засуджених осіб	з них звільнено від покарання з випробуванням	Питома вага (%)
злочини невеликої тяжкості	14 894	2 429	16
середньої тяжкості	49 248	21 257	43
тяжкі злочини	28 907	16 587	57
особливо тяжкі злочини	1 749	189	11

Варто зауважити, що порівняння відповідних даних із даними минулих років свідчить про те, що наведені тенденції є відносно стабільними.

2014 рік (за вироками, що набрали законної сили)

Класифікація злочинів за ступенем тяжкості	Кількість засуджених осіб	з них звільнено від покарання з випробуванням	Питома вага (%)
злочини невеликої тяжкості	21 228	3 396	16
середньої тяжкості	49 741	20 779	42
тяжкі злочини	28 856	15 815	55
особливо тяжкі злочини	2 345	288	12

2013 рік (за вироками, що набрали законної сили)

Класифікація злочинів за ступенем тяжкості	Кількість засуджених осіб	з них звільнено від покарання з випробуванням	Питома вага (%)
злочини невеликої тяжкості	24 614	4 596	19
середньої тяжкості	58 286	24 309	42
тяжкі злочини	36 287	18 321	50
особливо тяжкі злочини	3 786	684	18

Наведені дані свідчать, що найбільшу питому вагу кількості осіб, які були умовно засуджені, до загальної кількості засуджених становлять особи, які вчинили тяжкі злочини, більша половина з яких була звільнена від відбування покарання з випробуванням. Також значну кількість таких звільнень застосовано до осіб, які вчинили злочини середньої тяжкості. Кожна десята особа, яка вчинила особливо тяжкий злочин, яким згідно зі ст. 12 КК є злочин, за який передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк понад 10 років, звільняється від відбування покарання з випробуванням. Варто зауважити, що така кількість є доволі значною, особливо з огляду на ту обставину, що ст. 75 КК застосовується до осіб, найсуворішим покаранням для яких може бути призначення позбавлення волі строком на 5 років.

Аналіз загальних даних зумовлює необхідність дослідження відповідного співвідношення за окремими злочинами.

Наприклад, пропонуємо звернути увагу на найбільш характерні показники співвідношення реального та умовного покарання за злочини проти життя і здоров'я. Зокрема, за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК, було засуджено 504 особи, з них лише одну особу було звільнено від відбування покарання з випробуванням при одночасному призначенні більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (за вчинення замаху на умисне

вбивство), натомість до жодної з 257 осіб, які вчинили злочин, передбачений ч. 2 ст. 115 КК, такий вид звільнення застосовано не було.

Щодо інших видів вбивств зафіксовано такі показники:

Стаття КК	Кількість засуджених	з них звільнено від покарання з випробуванням	Питома вага (%)
ст. 116 КК (умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання)	13	5	38
ст. 117 КК (умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини)	7	5	71
ст. 118 КК (умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця)	46	16	35
ст. 119 КК (вбивство через необережність)	138	71	51

У контексті оцінки наведених статистичних показників варто зауважити, що призначення умовного покарання за тяжкі злочини є доволі істотним, особливо беручи до уваги, до яких наслідків вони призводять. При цьому стосовно ст. 117 КК можемо сформулювати висновок про те, що призначення реального покарання за цей злочин є винятком із загального правила, хоча за теорією кримінального права тенденція мала б бути протилежною.

Окремої уваги заслуговує аналіз співвідношення показників при призначенні покарання за заподіяння тілесних ушкоджень.

Стаття КК	Кількість засуджених	з них звільнено від покарання з випробуванням	Питома вага (%)
ч. 1 ст. 121	1 056	631	60
ч. 2 ст. 121	501	29	6
ч. 1 ст. 122	866	655	76
ч. 2 ст. 122	4	2	50
ст. 123	2	0	0
ст. 124	98	20	20
ч. 1 ст. 125	3 229	10	0,3
ч. 2 ст. 125	1 754	150	9
ст. 128	266	61	23

Наведені статистичні відомості у їх сукупності дають змогу констатувати певні закономірності, а також окремі явища системного характеру.

Найбільшу питому вагу становить кількість осіб, які вчинили злочин, передбачений ч. 1 ст. 122 КК, а саме: умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, 76 % із них було звільнено від відбування покарання з випробуванням. Також значною є кількість осіб, засуджених за умисне тяжке тілесне ушкодження, до яких застосована ст. 75 КК, таких у звітному періоді було 60 %. При цьому питома вага кількості осіб, які заподіяли зазначені види тілесних ушкоджень з необережності, в рази менша — 23 %.

Водночас показовим є визначення співвідношення кількості звільнених від покарання з випробуванням осіб, які вчинили середньої тяжкості тілесні ушкодження, тяжкі тілесні ушкодження, із кількістю осіб, які вчинили легкі тілесні ушкодження, — 0,3 %. Так, якщо 99,7 % осіб, які вчинили легкі тілесні ушкодження, засуджуються до реального покарання, то лише 24 % осіб призначається реальне покарання за заподіяні ними середньої тяжкості тілесні ушкодження та 40 % осіб, які вчинили тяжкі тілесні ушкодження, відповідальність за які встановлена ч. 1 ст. 121 КК із санкцією, що передбачає покарання у виді позбавлення волі строком від 5 до 8 років.

Крім того, варто звернути увагу, що значний відсоток звільнених від відбування покарання з випробуванням становлять особи, які вчинили злочини, передбачені ст. 146 КК (незаконне позбавлення волі або викрадення людини), ст. 149 КК (торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини), ст. 150¹ КК (використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом).

Стаття КК	Кількість засуджених	з них звільнено від покарання з випробуванням	Питома вага (%)
ч. 1 ст. 146	4	4	100
ч. 2 ст. 146	55	39	71
ч. 1 ст. 149	2	2	100
ч. 2 ст. 149	22	17	77
ч. 1 ст. 150 ¹	3	3	100

Необхідно зауважити, що, незважаючи на незначну загальну кількість відповідних злочинів, доцільність саме стовідсоткового призначення умовного покарання за їх вчинення вимагає додаткового детального аналізу.

З огляду на поширеність злочинів проти власності, варто дослідити й дані щодо звільнення від відбування покарання осіб за вчинення цієї категорії злочинів.

Стаття КК	Кількість засуджених	з них звільнено від покарання з випробуванням	Питома вага (%)
ч. 1 ст. 185	14 019	3 079	22
ч. 2 ст. 185	13 241	7 068	53
ч. 3 ст. 185	13 826	8 752	63
ч. 4 ст. 185	42	15	36
ч. 5 ст. 185	22	1	5

На прикладі дослідження призначених покарань за крадіжки можна простежити аналогічну тенденцію до тієї, яка була виявлена за результатами аналізу даних судової статистики щодо тілесних ушкоджень, згідно з якою за вчинення більш тяжких злочинів частіше призначається умовне покарання, ніж при вчиненні менш тяжких їх видів. Також на цьому прикладі можемо виявити ще один зв'язок. Санкцією ч. 1 ст. 185 КК передбачено п'ять видів покарань: штраф, громадські роботи, виправні роботи, арешт, позбавлення волі. У свою чергу, санкцією ч. 3 ст. 185 КК передбачено лише один вид покарання — позбавлення волі. Таким чином, наявність альтернативних позбавленню волі видів покарань, очевидно, призводить до вибору альтернативних цьому виду покарань, а у тому випадку, якщо альтернативи немає, суд, призначаючи такий безальтернативний вид покарання, застосовуючи інститут звільнення від відбування покарання, приймає рішення, згідно з яким особа реально відповідне покарання не відбуває. Аналогічну закономірність можемо простежити на прикладі порівняння відомостей щодо застосування умовного покарання за легкі тілесні ушкодження (0,3 % за ч. 1 ст. 125 КК, санкція якої передбачає три види покарань: штраф, громадські роботи, виправні роботи) та за тяжкі тілесні ушкодження (60 % за ч. 1 ст. 121 КК, санкція якої передбачає один вид покарання — позбавлення волі).

Крім того, досить яскраво така тенденція простежується на прикладі застосування ст. 75 КК до осіб, які вчинили злочин, передбачений ст. 190 КК, санкція ч. 1 якої визначає як покарання штраф, громадські роботи, виправні роботи, обмеження волі, а ч. 3 — лише позбавлення волі, та ст. 191 КК, ч. 1 якої встановлює покарання у виді штрафу, виправних робіт, обмеження волі і позбавлення волі, а ч. 4 та ч. 5 лише позбавлення волі. Варто особливо наголосити на тому, що ч. 5 ст. 191 КК передбачає покарання у виді позбавлення волі на строк від семи до дванадцяти років, тобто покарання, за яке з огляду на положення ст. 75 КК взагалі не допускається умовне засудження.

Стаття КК	Кількість засуджених	з них звільнено від покарання з випробуванням	Питома вага (%)
ч. 1 ст. 190	1 145	184	16
ч. 3 ст. 190	123	88	72

Стаття КК	Кількість засуджених	З них звільнено від покарання з випробуванням	Питома вага (%)
ч. 1 ст. 191	391	111	28
ч. 4 ст. 191	36	25	69
ч. 5 ст. 191	45	26	58

Також за результатами аналізу статистичних даних вважаємо за доцільне навести перелік статей (частин статей) КК, засуджені за якими особи у 2015 році у 100 % випадків звільнялись від відбування покарання з випробуванням: ч. 2 ст. 109, ч. 3 ст. 109, ч. 1 ст. 110-2, ч. 2 ст. 130 (1 з 1), ч. 1 ст. 135 (1 з 1), ч. 1 ст. 146 (4 з 4), ч. 1 ст. 149 КК (2 з 2), ч. 1 ст. 150-1 (3 з 3), ч. 1 ст. 157 (1 з 1), ч. 3 ст. 158, ч. 2 ст. 160 (1 з 1), ч. 4 ст. 160 (5 з 5), ч. 2 ст. 161 (1 з 1), ст. 167 (2 з 2), ч. 1 ст. 194 (1 з 1), ч. 4 ст. 197-1 (3 з 3), ч. 3 ст. 204 (17 з 17), ч. 2 ст. 205¹ (8 з 8), ч. 1 ст. 209 (1 з 1), ч. 1 ст. 222-1 (1 з 1), ч. 3 ст. 240 (8 з 8), ч. 1 ст. 245 (1 з 1), ч. 1 ст. 258-4 (1 з 1), ч. 1 ст. 258-5 (2 з 2), ч. 1 ст. 262 (8 з 8), ст. 264 (2 з 2), ч. 2 ст. 265 (2 з 2), ч. 1 ст. 277 (9 з 9), ч. 3 ст. 283 (1 з 1), ч. 1 ст. 298 (2 з 2), ч. 3 ст. 300 (1 з 1), ч. 1 ст. 305 (6 з 6), ч. 2 ст. 318 (3 з 3), ч. 2 ст. 321¹ (8 з 8), ч. 2 ст. 321-1 (3 з 3), ч. 3 ст. 321-1 (1 з 1), ч. 2 ст. 333 (1 з 1), ст. 336¹ (7 з 7), ст. 340 (1 з 1), ст. 341 (1 з 1), ч. 3 ст. 342 (2 з 2), ч. 3 ст. 345 (1 з 1), ч. 3 ст. 345¹ (1 з 1) (всього щодо 61 статті (частини статті)).

У 97 % випадків звільнялись від відбування покарання з випробуванням особи, засуджені за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 335 (37 з 38); 95 % – злочину, передбаченого ч. 1 ст. 256 (35 з 37); у 90 % – злочину, передбаченого ч. 1 ст. 316 КК (10 з 11); у 87 % – за злочини, передбачені ч. 2 ст. 260 (314 з 359) та ч. 1 ст. 303 (13 з 15); 86 % – злочину, передбаченого ч. 1 ст. 308 (6 з 7); 85 % – злочину, передбаченого ч. 2 ст. 256 (11 з 13); 78 % – злочину, передбаченого ч. 2 ст. 304 (36 з 46); 75 % – злочину, передбаченого ч. 1 ст. 259 (44 з 59).

Очевидним є те, що самі лише статистичні показники не можуть повною мірою охарактеризувати стан справ зі звільненням від відбування покарання з випробуванням, оскільки велике значення у цьому процесі належить питанням обставин конкретних кримінальних проваджень – обставинам вчинення злочину, особі винного, іншим обставинам, які враховуються при

призначенні покарання. Разом із тим виявлені окремі тенденції, наприклад, тенденція, згідно з якою ймовірність застосування ст. 75 КК до більш тяжких злочинів є вищою, аніж до менш тяжких, а також віднайдено статистичні показники, які відображають стовідсоткове звільнення від відбування покарання з випробуванням. Стійкість таких тенденцій зумовлює необхідність визначення їх об'єктивної обґрунтованості.

Необхідно звернути увагу на те, що питання співвідношення питомої ваги звільнення від відбування покарання з випробуванням у процесі призначення покарання є предметом численних досліджень, що проводилися в інших державах. Зокрема, у деяких дослідженнях порушуються питання про місце механізму звільнення від відбування покарання з випробуванням у каральній політиці держави та ефективності цього заходу у реалізації тієї чи іншої концепції покарання. Серед великого масиву аргументів прихильники умовного засудження апелюють до теорії «випадкового злочинця» та стверджують, що середовище ув'язнення такого злочинця справляє лише негативний вплив на таку особу і може перетворити її вже у постійного злочинця. У свою чергу, противники цього заходу стверджують, що умовне засудження жодною мірою не узгоджується із такою метою покарання, як кара або відплата за порушення встановленої заборони.

У контексті обраних нами для дослідження питань вважаємо за доцільне звернути увагу на теоретичні дослідження цих питань, які базуються на значному емпіричному матеріалі, а не лише на наукових припущеннях. Так, Жозе Сід (José Sid) [1, с. 12], поставивши собі за мету з'ясувати істотність впливу умовного засудження на стан ув'язнення в Іспанії, а також на стан рецидивізму, дослідив поведінку 119 осіб, до яких після засудження їх за вчинення злочину було застосовано умовне засудження. Цих осіб було оцінено на предмет того, чи було до них застосовано ув'язнення впродовж п'яти років після того, як їх було умовно звільнено від відбування покарання. У результаті проведеної оцінки вченим були виявлені такі результати:

Попередній досвід засудження	Ув'язнені	Не ув'язнені
особи, які раніше не вчиняли злочин	10,6 %	89,4%
особи, які раніше вчиняли злочин	38,1 %	61,9 %
усі злочинці	17,6 %	82,4 %

Таким чином, результати свідчать про досить низький відсоток повторення злочинної поведінки осіб, які вчинили злочин вперше та були звільнені від відбування покарання з випробуванням, та про досить істотний відсоток повторення злочинної поведінки осіб, які раніше вчиняли злочин та

були звільнені від відбування покарання з випробуванням. Разом із тим наведені дані можуть не повною мірою відображати рівень рецидивізму осіб, які були умовно засуджені, оскільки результати виявляють лише правовий наслідок у виді засудження до ув'язнення, хоча ймовірним є випадок, коли до особи міг бути застосований інший вид покарання, крім того, існує ймовірність, що за повторний злочин особа взагалі не була засуджена. Також застереження виникають і до обраного вченим п'ятирічного періоду, оскільки рецидивізм фактично міг проявитися пізніше.

Хоча, навіть з урахуванням наведених застережень, можна стверджувати про те, що одержані Жозе Сідом результати свідчать, що тотального зв'язку між умовним засудженням та подальшою злочинною поведінкою не існує. Крім того, досить показовим є низький відсоток проявів повторної злочинної поведінки осіб, які були умовно засуджені, вперше притягуючись до кримінальної відповідальності.

Необхідно враховувати, що набуття поширення умовним засудженням в іноземних державах у сучасних наукових дослідженнях зумовило появу теорій (наприклад, у наукових працях фінських дослідників), відповідно до яких умовне засудження є радше правилом, ніж винятком для осіб, які вперше вчинили злочин, але сфера його застосування обмежується покараннями у виді позбавлення волі на строк, що не перевищує двох років [2, с. 64].

Проведений у межах цієї статті аналіз статистичних даних дає змогу стверджувати про те, що наведена теза може обґрунтовано використовуватись для позначення сучасного стану призначення умовного покарання за окремі злочини й в Україні.

Таким чином, незважаючи на те, що виявлені тенденції, згідно з якими питома вага кількості осіб, які звільняються від відбування покарання з випробуванням за більш тяжкі злочини, є більш значною, ніж кількість відповідних осіб, які вчинили менш тяжкі злочини, на перший погляд, можуть сприйматись як такі, що не узгоджуються із завданнями кримінальної юстиції, не слід їх сприймати виключно негативно. Разом із тим абсолютно очевидним є те, що такі тенденції не можна залишати без реагування.

По-перше, більш детальне дослідження вироків, згідно з якими особа звільняється від відбування покарання з випробуванням, дало б змогу виокремити випадки, у яких відповідний правовий механізм застосовується через те, що санкція статті Особливої частини КК передбачає необґрунтовано суворе покарання, призначення якого з цих підстав суддя вважає недоцільним. По-друге, за умови успішного запровадження першого кроку його результати могли б бути використані не лише для ревізування санкцій ста-

тей, а для більш абстрактного процесу — переоцінки системи кримінальних покарань, запровадження ефективних, а не формальних заходів пробації.

По-третє, ретельний системний аналіз судових рішень, згідно з якими особа звільнилась від відбування покарання з випробуванням, дав би змогу розробити науково обґрунтовані способи обмеження дії цього правового інституту у разі, якщо його застосування суперечить завданням кримінальної юстиції. При цьому, на нашу думку, не можна вважати оптимальним застосований законодавцем підхід, який виявився у тотальній забороні застосування ст. 75 КК до корупційних злочинів. З одного боку, такий захід є фрагментарним, оскільки, як ми зазначали вище, навряд чи корупційні злочини є єдиним видом злочинів, у яких звільнення від відбування покарання застосовувалось необґрунтовано. З другого боку, таке рішення законодавця позбавлено логіки з позицій ієрархії соціальних цінностей, які охороняються кримінальним законом, оскільки при існуючій забороні застосовувати умовне покарання до осіб, які вчинили корупційні злочини, таке покарання може бути застосоване до осіб, які вчинили злочин, наслідком якого є позбавлення життя особи. Також у цьому контексті, на нашу думку, не можна залишати поза увагою, що сучасний стан призначення покарання зумовлює необхідність його системного аналізу, а тому ефективність та обґрунтованість застосування інституту звільнення від відбування покарання має досліджуватись сукупно з іншими інститутами, які застосовуються у процесі притягнення до кримінальної відповідальності. Таким чином, проблемні питання умовного засудження могли б стати предметом дослідження у процесі застосування механізму перегляду судових рішень у частині призначеного покарання, доцільність запровадження якого нами попередньо доводилась [3, с. 132–133].

Список використаних джерел

1. *Cid J.* Suspended Sentence in Spain: Decarceration and Recidivism [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://ddd.uab.cat/pub/artpub/2005/129948/Suspended_Sentence_in_Spain_decarceration_and_recidivism_.pdf.
2. *NUOTIO K.* L'harmonisation des sanctions pénales en Europe. Finland [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00419159v2/file/RAPPORTS_NATIONAUX_-_Finland_-_Kimmo_NUOTIO.pdf.
3. *Бабанли Р. Ш.* Забезпечення єдності практики призначення покарання в Україні: сучасний стан і перспективи // *Право України*. — 2016. — № 6. — С. 127–133.

Бабанли Р. Ш. Сучасний стан співвідношення реального та умовного покарань в Україні (за даними судової статистики)

Анотація. У статті наводяться та аналізуються дані судової статистики за 2015 рік щодо звільнення осіб від відбування покарання. Виокремлено найбільш істотні аспекти, які характеризують стан звільнення від відбування покарання з випробуванням осіб, які вчинили злочини проти життя і здоров'я, проти власності, проти волі честі і гідності. Проведений аналіз дав підстави виявити стійкі тенденції у застосуванні ст. 75 КК та сформував пропозиції щодо доцільності вжиття відповідних заходів реагування.

Ключові слова: призначення покарання, умовне покарання, звільнення від відбування покарання з випробуванням, кримінальна відповідальність, пеналогія.

Бабанлы Р. Ш. Современное состояние соотношения реального и условного наказания в Украине (на основании данных судебной статистики)

Аннотация. В статье приводятся и анализируются данные судебной статистики за 2015 год об освобождении лиц от отбывания наказания. Выделены наиболее существенные аспекты, характеризующие состояние освобождения от отбывания наказания с испытанием лиц, совершивших преступления против жизни и здоровья, против собственности, против воли, чести и достоинства. Проведенный анализ дал основания выявить устойчивые тенденции в применении ст. 75 УК и сформировать предложения о целесообразности принятия соответствующих мер реагирования.

Ключевые слова: назначение наказания, условное наказание, освобождение от отбывания наказания с испытанием, уголовная ответственность, пеналогія.

Babanly R. Sh. Contemporary Condition of Real and Conditional Sentence in Ukraine (According to Data of Court Statistics)

Summary. The author provides and analyses the data of court statistics for 2015 as for individuals' release from punishment. The most significant aspects were outlined, which characterize the condition of release from punishment with probation of individuals, who have committed crimes against life and health, property, will, honour and dignity. The held analysis gave reasons to reveal stable tendencies in the application of the article 75 of the Criminal Code of Ukraine and to form proposals as for the appropriateness of taking corresponding measures of reacting.

Particularly, there is a tendency, according to which the proportion of the amount of persons released from punishment with probation for graver offences is more significant than the amount of individuals, who have committed less serious crimes. Despite the fact that, for the first sight, such a tendency can be perceived as one, which is not in line with tasks of criminal justice, it should not be perceived only negatively. Nevertheless, it is completely obvious that attention should be paid to such a tendency. Firstly, more detailed investigation of sentences, according to which an individual is released from punishment with probation, would let outline cases, under which relevant legal mechanism is applied because the sanction of article of the Special Part of the Criminal Code foresees unreasonably severe punishment, whose appointment on these reasons is

considered inappropriate by judge. Secondly, if the first step is successful, its results can be applied for revision of sanctions of articles, as well as for more abstract process – re-evaluation of the system of criminal punishments, implementation of effective but not formal measures of probation. Thirdly, there is an assumption that in the significant part of revealed cases persons were unreasonably released from punishment. Therefore, revealing and their detailed analysis would let elaborate scientifically justified ways to restrict the action of this legal institute, if its application is controversial to the tasks of criminal justice.

It was also remarked in this context that the contemporary condition of punishment appointment causes the necessity of its systemic analysis, therefore, the effectiveness and justification of application of the institute of releasing form punishment must be investigated together with other institutions applied in the process of bringing to criminal liability. Thus, problems of conditional sentence could be the subject of investigation in the process of applying the mechanism of judgements review in the part of appointed punishment.

Key words: appointment of punishment, conditional sentence, releasing form punishment with probation, criminal liability, penology.